Rătăciri

/RĂTĂCIRI Horaţiu Mălăele
Copyright © 2012 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României MĂLĂELE, HORAŢIU
Rătăciri / Mălăele Horaţiu. - Bucureşti: ALLFA, 2012 ISBN 978-973-724-451-2

821.L35.1-31

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA.**
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA.**
Drepturile de distribuţie în străinătate aparţin în exclusivitate
editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of **ALLFA,** is strictly prohibited. Copyright © 2012 by **ALLFA.**

Editura **ALLFA:** Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3, sector 6, cod 060512 - Bucureşti Tel.: 021 402 26 00 Fax: 021 402 26 10

Distribuţi

e:

Comenzi:

Redactare:
Tehnoredacta
re:
Corectură:
Design
copertă:
Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

comenzi@all.ro **www.all.ro**

Mădălina Vasile Liviu Stoica Elena Georgescu Alexandru Novac

Nu mi-e teamă de tine, Moarte, Da', ce-aiface tu şi cum ai mai trăi, De-ai avea mamă şi-ar muri?

Grigore Vier

u-

Copilăria

Şi

copilăria..

. Şi

satul...

Cu casa de la ţară, casa tatălui meu, casaTehomirului meu, care-şi trăgea numele după un copil d^-al lui Basarab îngropat în picioare — după cum spunea neică Ionel, ruda noastră majestuoasă din Capitală.

Tehomirul meu cald şi nostalgic, cu oameni săraci dar gospodari, guralivi şi beţivi, oltenii adevăraţi dintre dealurile ce despart Goijul de Mehedinţi, oltenii mândri ai fratelui Minulescu —

sunt cel din urmă strop
de vin din rustica ulcică
de pământ pe care l-au
sorbit la rând cinci
generaţii de olteni, cei
mai de seamă podgoreni
dintre moşneni şi
orăşeni...

Cu moşu' Lică, tata lu' tata, cel care ne spunea poveşti caraghioase, numai de el ştiute, rupte din noaptea ca- re-i furase prematur vederea, iar noi ne tăvăleam de râs printre porcii lui coloraţi care mergeau pe biciclete, şi dovlecii lui uriaşi plini de broaşte ce cântau la muzicuţă caVasilică - chioru' din capu' satului...

Cu mama Domnica, mama lu' tata, cea care ne spăla în copaie cu leşie ca pe cămăşi, şi care îl luase pe moşu' pentru că într-o noapte, pe când era şi ea tânără, frumoasă şi de măritat, îi apăruse în vis, în cojoc oieresc, însuşi Dumnezeu, care i-a zis „du-te după Lică al lu' Mălăele"... şi ea s-a dus...

Cu mama Bănicoanea, străbunica mea dinspre mamă, care bea ţuică povestind şi chiuind pe luncile Tehomirului, şi care a murit

pe la nouăzeci şi ceva de ani pentru că n-a mai vrut ea să trăiască...

Cu mama Nicu, mama lu' mama, cea muncitoare, caldă şi blândă ca un cozonac oltenesc...

Cu moşu' Hoară, tata lu' mama, înalt şi umflat în piept, chiaburul satului, care nu s-a dat cu comuniştii nici *d'al dracu',* îndurând mai degrabă umilinţa de a merge unsprezece kilometri la o fabrică unde era portar, decât să fie slugă la „ăştia care mi-au furat pământul şi viaţa"...

Cu Mutu' satului, făcătorul de case...

Cu Floarea, cea frumoasă şi bogată-n trunchi...

Cu Sile cocoşatu', ce căzuse dintr-un nuc pe vremea când era copil şi rămăsese aşa, cocoşat şi mare-n sulă, iar eu încremeneam când îmi povestea cum încălecase el pe Floarea cea bogată-n trunchi şi-i făcuse *nu ştiu ce,* de simţeam cum mă furnică *un ceva* prin burtă şi mai la vale..

.Cu nedeile satelor, unde mâneam colaci sfinţiţi, caltaboşi, sugiuc, turtă dulce şi mai ales îngheţată colorată de la ţigani...

Cu mine, care mă ţineam de mâna copilăriei, alergând încolo şi încoace fară nicio treabă.
Copilăria... Cadoul pe care ni-1 face Viaţa
pentru ce vom avea de îndurat.Nu căuta
prietenia oamenilor cinstiţi
Vei suferi de singurătate.

4

Trecerea

Băiatul, după câteva ore de aşteptare, rămăsese abătut în faţa şcolii ţintuite în lacăte grele.

Din spatele unui geam, străjuit de un grilaj îmbătrânit, mută şi parcă sufocată, îi facea semne disperate Copilăria. De atâta aşteptare, unui creion din penar începură să-i dea primii muguri.

Resemnarea făcu loc oboselii şi tânărul se ghemui pe pavajul rece din faţa puşcăriei micului său trecut.

Adormi.

Un vis confuz şi trist îl însoţi o vreme. Se trezi senin şi împăcat, iluminat de gândul că nimic din ceea ce se petrecuse nu avea să se mai întâmple. Scuipă în palme, îşi aprinse prima ţigară, trase şapca pe ochi, traversă strada cu paşi mari şi, fară să bată, intră hotărât pe o uşă înaltă şi grea. Deasupra, pe o firmă obosită şi cu vopseaua spartă, se putea citi cu relativă uşurinţă:

Oarba

(după o auzită poveste)

A fost odată, pe nesfârşita întindere a acestui pământ, o fată nespus de frumoasă şi, totodată, nespus de tristă, pentru că era oarbă. Infirmitatea o făcuse să-şi urască propria

făptură, propriul destin şi pe toţi cei din jur, în afara prietenului ei bun, care era mereu lângă ea, gata s-o ajute.

Odată i-a spus:

— Bunul meu, dacă cineva ar face o minune si as

[7] ?

putea să văd vreodată, eu m-aş mărita cu tine!

Şi vremea trecea...

Şi... într-o binecuvântată zi, când cireşii şi zarzării îşi spărgeau mugurii, înălbindu-se la vederea primăverii, cineva i-a dăruit frumoasei femei doi ochi. Bandajele au fost scoase şi frumoasa femeie a putut să vadă. Fericirea ei a depăşit potriveala cuvintelor.

Acum, că poţi vedea, a întrebat temător prietenul, te măriţi cu mine

?Frumoasa femeie s-a răsucit pe călcâie şi 1-a văzut pentru prima oară pe prietenul ei.Vremelnica ei bucurie a făcut loc deznădejdii. Şi prietenul ei era orb.

Au tăcut o vreme.

— Te iubesc mult, i-a spus femeia, eşti prietenul meu cel mai bun şi ai să mă înţelegi. Ştiu ce umilitor este să nu vezi şi câtă suferinţă poţi provoca celor din jur, dar iartă-mă, nu mă pot mărita cu tine, pentru că tu... eşti orb.

Şi iar au tăcut...

sânge şi
pământ vuiet
lângă vânt
vreau să mă
avânt las inima
gaj la ecarisaj

Oriunde vei călători, i-a spus prietenul, să fii fericită şi norocoasă! Priveşte lumina acestui pământ şi minunează-te de această creaţie a Domnului, care este omul. Dar, te rog, să nu uiţi niciodată să ai grijă de ochii tăi, pentru că, înainte de a fi ai tăi, au fost ai mei.*

Vis

Ani fost cu copiii în parcul Ioanid să înălţăm un vis.

Era împachetat îngrijit, într-o cutie destul de mare, îmbrăcată într-o hârtie albastră, lucioasă, pe care fuseseră imprimate câteva stele galben-pai, de un presupus prost gust.

Pe laterala din stânga sus se afla ştampila fabricii de vise, iar la subsol, destul de mare, cineva scrisese grăbit adresa şi numele meu.
Deşi nerăbdător, am desfăcut-o cu prudenţă să nu provoc vreo stricăciune. înăuntru am dat peste un coşmar. Semăna cu o roată de camion, urât colorată, ce degaja un miros greu, de crematoriu. Primul gând a fost să fac o

reclamaţie. M-
am răzgândit.
Râzând, copiii
începuseră deja
să-1 dea de-a
dura

Zmeie de hârtie

— Hai să facem un drum până la Dumnezeu!
Zise zmeul către zmeu.

— Păi, asta o
fac mereu.
Zise zmeul
către zmeu.
— Hi! Hi! Hi!
Chicoti Vântu'
Şi tăcu
.

Trenul de Paşcani

^

In singurătatea unei gări, părăsită parcă de interesul public, o tânără

femeie mărunţică, cu faţă ovală şi ochi tătăreşti, îmbrăcată modest, desfăcea în liniştea peronului un ziar în care un vânzător gras şi transpirat, de la magazinul „De toate", îi împachetase grăbit 100 de grame de salam de vară şi câteva felii de pâine aproape uscate. Bâzâitul muştelor, lătratul câinilor,

ciripitul necontenit al piţigoilor care devastau cireşii din vecinătate, goliciunea sălii de aşteptare şi peronul singurei călătoare, intrau într-un dezacord straniu cu imaginea şi zgomotul obişnuit al gărilor de peste tot.

Femeia mărunţică sprijinea piatra umedă şi răcoroasă a gării, mâncând tăcută şi

ordonat, salam de vară cu pâine. O după-amiază de primăvară caldă şi leneşă încetinea infinit mişcarea acestei femei fără vârstă ce aştepta impasibilă trenul de Paşcani.

Concertul naturii se instalase confortabil şi de neclintit. Ţipătul unui uliu de câmpie desăvârşi liniştea şi opri pentru câteva clipe timpul

.Femeia se oprise şi ea din mestecat şi, cu capul pe-o parte, citea fară interes un text îmbibat în grăsimea salamului.

Un vânt cald, cu miros de fân tomnatec, adună frunzele şi mizeria peronului într-un vârtej ascendent ce se destrămă dincolo de liniile de cale ferată, undeva în liniştea pădurii.

Ţipătul disperat al unui stol de rândunici trecu grăbit pe deasupra liniilor.

Urmă o linişte suspectă.

Femeia îşi aşeză cu metodă încă o bucată subţire de salam pe una dintre feliile de pâine.

Depărtarea aduse în preajma gării un şuierat înfundat, urmat de un sunet ritmic, abia perceptibil.

Aşezate în fagure, geamurile sălii de aşteptare începură să tremure, cutremurate de neliniştea pământului.

Femeia mesteca liniştit.

Un vuiet continuu şi nemaiauzit învălui tabloul gării.

Pietricelele dintre traverse începură să sară bezmetic, înfiorate de iminenţa unei veniri neprevăzute.

Un şuierat năpraznic şi lung se năpusti asupra gării şi se sparse înzecit peste dealurile învecinate.

Ă

II urmă un fum gros şi negru, însoţit de un zgomot asurzitor.

Din mijlocul acestui infern, al acestei nopţi polare, apăru leneş şi imens botul unei locomotive atemporale, o balenă uriaşă care, după ce alungă zgomotos de sub burtă aburi grei şi calzi, se întinse istovita de-a lungul întregului peron.

Femeia, mestecând liniştit, privi câteva secunde spectacolul gării, după care se întoarse la ziarul ştirilor de ieri. Pe măsură ce fumul se risipi, se putură vedea din ce în ce mai clar cele cinci vagoane din spatele locomotivei.

Culoarea albastră şi tristă, cu tâmplărie argintie, le conferea o aristocraţie aleasă.

Prin geamurile pătrate cu colţuri rotunjite se zăreau doamne elegante şi domni curtenitori care se mişcau tăcut, nobil şi calculat, pe lângă lambriurile din furnir de nuc sau oglinzile imense din cristal de Bohemia în care se reflectau lămpile executate de marii maeştri ai manufacturilor din Murano, scaune şi fotolii din

piele de Cordoba, mese mici şi graţioase sculptate în esenţe de trandafir şi mahon, pe care leneveau fumegând scrumiere din alabastru.

Liniştea redimensiona bizar şi abstract forţa acestor imagini.

Uşa primului vagon se izbi puternic de structura metalică şi, prin spărtura creată în acest univers monolitic, ţâşni un omuleţ gras şi caraghios, într-o uniformă al- bastru-marin, cu centură şi fireturi aurii, cu obrajii împurpuraţi de excesul unui prezumtiv alcool şi, printr-o pâlnie argintie, mai mare decât propria-i înălţime, începu să declame într-o românească stricată un text învăţat:

— Doanelor, donizoarelor zi donilor! Azest tren est zelebrul Orient Exprez. Dezine compartiment ultra luczoz, de un confort inegalabel, în care au călători- tu emigranzi, traficanzi, capet încoronat, prezedinzi zi oameni. Pentru zei care urcu aztăzi zi mâine călătorie ezte gratuitu. Urcu-te la Orientu Exprezu zi ai ză vezi zele mai frumos zi magic localitaţi diu mond: orasu pe apeVenezia, minunat pământu al muzicii Viena, oraş al lumina Paris, zi multe, multe!... Pe tot drum vei

avea bucutărie fantastic, toate zervit de ozpatar dumneavoa- ztra personal. Doanelor zi donilor, romantizm, aventura zi placer gratiz... Urcazi acumu! Plecăm un minutu.

Lăsă pâlnia, se şterse îngrijit cu ajutorul unei imense batiste roşii cu bordură brodată şi albă, îşi scoase ceasul de aur, pe care-1 aşeză cu metodă în fundul palmei înmănuşate, şi se puse pe aşteptat.

Minutul trecu greu şi uleios.

Femeia întoarse ziarul şi privi pozele înecate în grăsimea salamului.

Când timpul se scurse, omuleţul se răsuci pe călcâie, zvârli pâlnia înăuntru, urcă sprinten cele trei trepte rabatabile şi trânti uşa cu putere.

Ţipătul înfricoşător al sirenei cutremură pământul.

însăşi locomotiva avu un spasm în urma căruia, de sub burta-i îmbătrânită, explodară puternic şi ritmic nori albi şi groşi ce puseră în mişcare garnitura care, în sunetul abia perceptibil al viorilor, se depărtă încet, ca un animal rănit, ca o părere de rău.Păsările reveniră speriate din direcţia plecării trenu- lu şi natura îşi reintră în drepturile ei fireşti.

Se mai auzi undeva departe, pierdută, sirena trenului fară vârstă, după care trecu ca o boare, prin frunzişul salcâmilor ce străjuiau peronul, sunetul unei viori ce povesti, grăbit şi trist, o iubire neîmpărtăşită.

Vioara muri odată cu apariţia în gară a unui lung tren de călători, plin cu oameni obosiţi, tăcuţi şi nemişcaţi, aidoma unor păpuşi uriaşe cu feţe de ceară.

Femeia mototoli ziarul, îl aruncă la întâmplare, urcă într-unui din compartimente şi se pierdu printre călătorii acestui tren cenuşiu, ai acestui imens acvariu umblător, cu peşti sticloşi şi trişti, alteraţi parcă de puterea unui tainic blestem.Trenul plecă greoi, dar hotărât, spre următoarea destinaţie: Paşcani.-

De fi-va

de fi-va supărarea ta un punct în zare, această perspectivă mă miră şi mă doare, de fi-va supărarea ta un pumn de cuie, această răstignire mă moare şi mă suie, de fi-va

supărarea ta perna de pat, pe care somnu-ţi
stă culcat, de fi-va ea, aşa cum pare, o mică
sau mai mare supărare, tu află acuma, mândra
mea poveste,
că dacă totu-i trecător, si asta este.

T

Au venit comuniştii

Primăvara lui '56 intrase în curtea copilăriei mele ca un animal de pradă.
într-una dintre zilele ce nu prevesteau nimic rău, o ploaie ameţitoare şi rece, urmată de îngheţ, se năpusti asupra animalelor din ograda moşului meu, că nu mai apucară să se bage pe nicăieri şi rămaseră aşa, trăsnite, de-a-npicioarelea, îngheţate şi încremenite în gheara morţii, cu o expresie de mirare şi deznădejde, spre batjocura infantilă a tuturor haimanalelor de vârsta mea, care ieşirăm, temători şi curioşi, când vremea se mai îmblânzi, şi, neînţelegând taina acelui blestem, ne apucarăm să spargem cu ciocanele toţi câinii şi porcii, curcanii şi găinile din curtea copilăriei, să vedem un- de-i inima şi pipota, uite creierul şi oul, şi uite, din asta face mama caltaboşi,

uite un tirbuşon, ba nu, bă, aia e *aia* a porcului, boule, mănânc-o tu, proasta satului — îi spuneam eu lu' Floarea, cea mai frumoasă fată din toate satele prăvălite peste văile Motrului, să râdem şi să ne jucăm, pe un ger cumplit, fară să înţelegem nicio clipă că atunci începuse *ceva* şi că *cineva* ne trimisese *ceva,* un semn, iar acel *cineva* nu era altul decât ăla cu barbă di

ntabloul cu care vorbea mama în fiecare seară, adică, aşa cum aveam să aflu peste puţin timp, însuşi Dumnezeu. Cu ochii holbaţi, moşu' rămase aşa câteva zile, fară să clipească, nemişcat şi răstignit în scaunul mesei. In tot timpul ăsta, mama nu se mira şi îşi văzu de-ale casei, fară să-1 întrebe de vorbă.

în noaptea de Sfântu'Teodor, când era dezlegare la ulei şi vin, moşu' se scula greoi şi smulse din noaptea lungii lui rătăciri câteva cuvinte:

— Au venit... Asta e!... Nicicând n-o fost să nu fie-ntr-un fel!După ce Prostia se instala confortabil în teritoriu, urmă o perioadă de fericită adaptare.

Decalog

1. Nu îţi crea o imagine falsă. Este incomodă, greu de întreţinut şi uşor de depistat.

2. Fii prietenul duşmanilor tăi. Un proverb islamic spune că „numai iubindu-i poţi să-i distrugi".

3. Rămâi modest. Dar, fa în aşa fel ca lucrul ăsta să se ştie. Trebuie să ai orgoliul modestiei tale.

4. Daca pierzi teren, lasă impresia că ai facut-o inten- , ţionat. Impune un principiu: am dat doi paşi înapoi ca să-mi pot lua avânt.

5. Nu fura pe nimeni. Dacă o faci totuşi, schimbă obiectul într-o altă podoabă.

6. Nu refuza ajutorul imbecililor. Pentru a rămâne sus îţi trebuie unanimitate.

7. Nu-ţi explica greşelile. Invăluieşte-le în mister şi abstracţiune. Nu schimbă mare lucru, dar derutează.

8. Nu te întinde prea tare. Rişti să pierzi controlul graniţelor.

9. Nu lupta împotriva cabalelor întemeiate pe ambiţie şi frustrare. Iţi pierzi vremea, iar lor le creezi scop

.10. Dacă nu reuşeşti, modelează-ţi existenţa după prin cipiul „Nu se întâmplă decât ceea ce trebuie să se în tâmple". Este o dură, dar relaxantă fatalitate.

Doamnă, vă rog să vă ridicaţi, v-aţi aşezat pe pudoarea mea!

Cum?

„Lumea e o scenă, viaţa - o reprezentaţie."
Democrit

E ştiută cerbicia actorilor de a primi roluri. Câtă luptă. Ce luări de poziţie, ce demersuri, ce meandre, câtă demagogie şi cât adevăr, apeluri la ordine nouă, la muncă şi disciplină, ce gimnastică fină, ce contorsionism gratuit, ce grohotişuri, câte despărţiri esenţiale, joncţiuni, fanfare, inele, cercei, beteală. Şi asta numai pentru roluri.

Dar când îl capeţi!

Atunci, ce căldură interioară îţi muscă stomacul si măruntaiele, plămânii şi capul, de nu mai poţi să mergi, să gândeşti, să fii.

[7] » > »

Ce spaime, ce insomnii, ce nod în gât, ce „acuiacu", ce „nabeleaua" ţ cc ^cc • y ce „cum?".

Cum?

Sunt actori care, după ce au scos flăcări pe nări, s-au pus alături de predecesori iluştri în lupta lor pentru dreptate şi adevăr, la primirea rolului rămân consternaţi de faptul că le-a fost tăiat dreptul care le justifica lupta, apoi încet-încet îşi înmoaie ochii în lacrima recunoştinţei, ochi ce se adună niţel spre rădăcina nasului, faţa devenind din ce în ce mai ovală, arborând un zâmbet forţat, ştrengăresc, tâmp, pe un trup încovoiat peste propria neputinţă, o imagine dezolantă a mediocrităţii, de natură să le blocheze definitiv drumul spre luminile personajului.

Alţii, mai temători, cu rolul în mână, pun întrebări în şoaptă, umblă cu grijă, îşi amuşină atenţi bucata, o pipăie să vadă dacă-i moale la capete, dacă-i aspră la mijloc, dacă are consistenţă, lungime, face plici, se uită cu grijă stânga-dreapta. „Ţie ce ţi-a dat?" „Cutare." „Dar ţie?" „Cutare." „I-auzi, ai dracu'!"

Aceştia sunt actorii pe care perspectiva rolului nu-i paralizează, nu-i înspăimântă, le asigură

până la data premierei doar teama hrănitoare, vitală, caracteristică grupului.

Alţii, mai decişi, pornesc în cruciadă avântaţi, ţinân- du-şi izbânda deasupra capului ca un ilustru personaj care îşi duce propriul soclu, izbândă ce pe măsura drumului se brânzeşte, devine o pastă gelatinoasă, ce se prelinge pe mâinile şi trupul obosit al cruciatului, astu- pându-i gura, avântul şi idealul, şi abia dacă se mai poate salva înotând în apa moale a propriei himere, sufocat în mlaştina născută de perspectiva unui vis prematur.

Premiera pune punct acestui coşmar, reaşezând ordinea iniţială, ca o fenomenală mişcare ciclică.

Unii îşi primesc rolul respectuos, cu grijă, liniştiţi, cum liniştiţi, respectuoşi şi grijulii îl abandonează. Pretext pentru o pledoarie în cursul unei şedinţe „teme libere" despre „mama şi copilul"

.Alţii se năpustesc în el, ca un buldog care-şi urmăreşte nefericita pradă, îl sfârtecă, îl hăpăie, îl plescăie, o cavalcadă devoratoare, deasupra mizei jocului.

Alţii îi dau târcoale, îl muncesc, se chinuie ca „porcu' cu dovleacu'", aleargă la duhovnic, se caţără şi cad şi nu renunţa, zeci de milioane de megatone de efort uman, să dea formă acestei figurine din imensul joc de puzzle care este Spectacolul de Teatru.Actorii sunt de trei feluri: expiraţi, aspiranţi şi shakespeare-anţi.

Criticilor mei

Crochiul unui bărbat camuflat sau regina sandvişurilor de pomană

Nu o iubesc, pentru că puţinul meu refuză nimicul
ei.

Nu o urăsc, pentru că donquijotismul meu nu are nimic de-a face cu robespierrismul ei.

Deosebirea dintre ea şi o lopată este că cea de-a doua lucrează totuşi în cultură.

Istoria va vorbi repede şi şoptit despre această femeie imensă şi tenace care, cu un sârg planificat, a nenorocit câteva generaţii de artişti.

Singura ei şansă ar fi, pentru nenumăratele-i păcate, să-1 roage pe Dumnezeu să nu existe

.

Cinefagii După un film, la masa criticii

„Cu ce să încep?" retorizează Criticul, adică unul dintre vajnicii noştri cinefagi, dându-ne o lecţie de au- toinvestire şi perspectivă. Cu alte cuvinte, „de oriunde aş începe, pot mesteca şi înghiţi tot, pentru că am gura mare şi maţu' lung". Nu numai că zice, dar împreună cu alţi doi comeseni se şi pun pe treabă şi, cu o lăcomie suspectă, în această năpraznică insurecţie devoratoare, aruncă-n pântece fiecare ce apucă, amestecând recuzita cu replicile, decorul cu actriţele, forma cu fondul, montajul cu reflectoarele, adică întregul film,

ba şi bucăţi din alte filme - resturile unui chiolhan anterior.

O îngurgitare nesănătoasă şi confuză, la limita toxin- fecţiei.

Cu dinaintea goală şi răsuflarea grea se reped la troaca conceptelor şi al sintagmelor sforăitoare şi se pun pe un leorpăit zgomotos de unde răzbat, aproape onomatopeic, cuvinte precum „teatralitate", „filmografie", „trecut", „viitor compromis", „limitele vulgarităţii", „creativitate", „artă pentru artă", „cultura pentru cultură", bla-bla pentru bla-bla.

Când totul a fost devorat, cu burţile rotunjite, cu privirea şireată şi moale, se îndreaptă, greoi şi tăcuţi, în culisele culturii, unde se pun la pândă pentru o viitoare şi mai grasă victimă.

A te chinui să faci un lucru aşa cum vrei numai tu este ca şi cum ţi-ai dori să ai un copil cu o femeie gonfla- bilă

.Rebengiuc

„Viaţa este o himeră, idealul — o iluzie."

ThinValeh n

L-am cunoscut acum 30 de ani.

Nu ştiam mare lucru despre el, ştiam doar că este un actor măreţ.

El, în schimb, nu ştia nimic despre mine; absolut nimic.

Intre timp lucrurile au început să se mişte; eu,în chimia mea iluzorie, am început să urc.

El — nimic.

Eu dă-i şi dă-i, mai sus, mai sus.

El - nimic.

Mereu constant în măreţia lui.

Am bătut cuiele, am petrecut sforile şi, cu un ultim efort, m-am aruncat pe platforma idealurilor mele. Am privit în sus. Respiraţia n-a mai respirat; intestinele s-au făcut zdrenţe. Mă urmărea tăcută pupila imensă a unui ochi gigantic.

Mirarea mea a privit în jos. Locuiam pe buza superioară a unui cap colosal. Deasupra era nasul. Distanţa de la mine la el era de o prăjină. Ca să-i ajungi la nas îţi trebuia o condiţie foarte bună.

Deasupra nasului — doi ochi gigantici

.Aerul teribil, liniştea şi luciditatea pe care ţi le conferă trupul într-o asemenea situaţie m-au făcut să înţeleg că acest colos, mereu constant în măreţia lui, era el, unul dintre reperele idealului meu iluzoriu.
Coborârea este periculoasă. Mai rămân.Iacobină sânge-n sânge Numai lacrima nu plânge.

George

„Să se facă lumină!" a răcnit regizorul, imitând divinitatea.

Şi luminile s-au aprins. Atunci l-am văzut pentru prima oară pe George Constantin — Actorul. Titanic şi impunător, trist şi rătăcit, purtând cu el povara regelui Lear într-un spectacol la Naţional.

— Aveţi un actor genial. Cum îl cheamă? a întrebat un mare artist rus, ieşind de la *Jocul vieţii şi al morţii în deşertul de cenuşă.*

Era, într-adevăr, genial.

O dezlănţuire policromă cum nu aveam să mai văd, culminând cu celebrul monolog de pe cruce, când sala amuţea, iar el, tatăl lui Cain şi Abel, îşi plimba nenorocirea printr-un firicel de voce, cum numai el ştia să facă.

Îl chema George Constantin. Au urmat *Timon din Atena, Karamazovii, Olelie şi vânătorii, Insomnie.* Bun şi rău, şi înşelat, şi speijur, şi ipocrit, violent şi candid, şi lichea, şi făţarnic, demonic şi sfânt. De fiecare dată altfel şi la fiecare spectacol altul, mereu constant în genialitatea lui.

Carne muritoare, deci temătoare, de câte ori am fost pus în situaţia de a răsturna găleata amintirilor, m-am gândit automat la moşii şi strămoşii mei, plecaţi când a vrut bunul Dumnezeu, la prietenii şi colegii mei plecaţi prea devreme, Doamne, la oamenii mei pe care i-am iubit dincolo de bănuială, plecaţi şi ei care când au fost chemaţi, uneori,parcă mult prea devreme, Doamne! La Toma şi Amza, la Rauţchi şi Vasile, Cotescu şi Gina, la Cozorici şi la Marele George.

Atunci, în primăvara ambiţiilor mele, l-am cunoscut pe „nea Georgică" aşa cum era el.

Atunci am aflat că îi plăceau femeile frumoase şi băuturile tari, că fuma Papastratos, că mânca peste măsura pântecului şi că el era cel mai mare actor al nostru.

Şi-atunci, în primăvara ambiţiilor mele, la *Timon din Atena,* ne-am certat atât de rău, eu şi George, încât a trebuit să intervină întreg Teatrul Nottara să ne despartă, ca să ne putem da seama că suntem inseparabili, legând o prietenie ce avea să dureze până la prematura lui dispariţie.

Şi mi-1 aduc aminte, prin aburul amintirilor, pe George-cel-blajin din filmul *Muntele ascuns,* cel care ne dădea să mâncăm fructe cu un gât de rom Havana, pe George-cel-îngrijorat, înotând prin noroiul unei lumi pline de beţivi, curve şi cuţitari, lumea minieră din cremenea Munţilor Voineasa, căutând cu disperare paternă un copil subţirel cu o flacără în cap, aidoma micului prinţ al lui Saint Exupery, şi care nu era altul decât Mihai, propriul său copil

.Şi mi-1 aduc aminte, atunci, în primăvara ambiţiilor mele, pe George-cel-actor din *Timon din Atena* când neştiinţa şi bâlbâiala mea

trăgeau cu ochiul la „curte", în culise, să văd cum spunea el monologul final, să aflu de ce era el cel mai mare actor al nostru, iar el, cel mai mare, simţise ochiul epigonic care-1 urmărea din umbra culiselor şi asta îl umplea de o tainică bucurie, iar lucrul ăsta s-a repetat la toate spectacolele, câte vor fi fost.

Şi mi-1 aduc aminte pe George-cel-evlavios din- tr-un turneu în Israel când am intrat spăşiţi în împărăţia Domnului, pe George-cel-jovial dintr-un turneu în Rusia, care râdea ca un nebun în timp ce eu îi spuneam bancuri cu ţiganul beat sau râdea subţire, uşor sugrumat, în falset, în timp ce eu îl imitam pe Vasile Tomazian, pe George-cel-supărat dintr-un turneu la Slobozia, unde am jucat în duhoarea unui cinematograf şi ne-am schimbat după perdele improvizate şi prăfuite ca ultimii borfaşi, pe George-cel-tăcut, în timp ce actorii tineri treceau prin faţa cabinei de la etajul doi al Teatrului Nottara şi îl salutau şoptit, impresionaţi de personalitatea actorului în repaus, iar unii dintre noi, mai în glumă, mai în serios, îi pupam mâna, pentru că atunci, pe vremea marilor ambiţii, când lehamitea era un cuvânt rătăcit prin dicţionare, el, George

Constantin, era patriarhul teatrului românesc
.

La moartea poetului

cânta un leandru-n floarea morţii
mânca din vânt un negru steag în faţa porţii
cădeau uscate
panseluţe
gladiole
crini
garoafe
moarte
toate
din câmpuri,
curţi,
grădini,
de oameni cumsecade.

cai mortuari sosesc în ropot, s-a rupt şi funia de la clopot
.

Doamne, tineri mai eram sau epigon plângând

S-a răscolit mult în mine vorba unui moş din zona Parângului care spunea că „era mai bine când era mai rău".Este aici un amestec de umor ţărănesc cu un polonic din candoarea laşităţii; un fel de cinism mascat, tipic oamenilor de la munte, pentru care Istoria şi Timpul sunt două *ceva-uri* care trăiesc pe lângă casa omului...

Şi mi-am adus aminte mai clar ca niciodată şi aparent fară niciun fel de legătură, de criticul Manolescu dintr-o *Românie literară* dispărută, de un cenaclu literar, de Iaru, de Cărtărescu cu a lui „Femeie, Femeie, Femeie", de „Cronica" lui Valentin Silvestru, seniorului criticii române, cum avea să-1 numească un prieten, de nebunul „Marilor oraşe", Fănuş Neagu, bând spirt trecut prin pâine cu lotcarii Brăilei, de marele actor Victor Rebengiuc, fiul demonizat al *Lungului drum al zilei către noapte* sau chiriaşul apocaliptic al *Azil-\Axi|* lui Gorki, de jurnalul înţeleptului Liiceanu cu şi despre Noica

„înain- temergătorul"—, din care am aflat, cu cartea pe genunchi şi de-mprumut, cine au fost şi ce-au mai făcut unu' Pleşu, şi Radu Bogdan, Cioran şi Paleologu, Steinhardt şi cu Eliade; de poezia fragilă a tunarului Păunescu, de poezia şotioasă, cu tâlc, scrisă de geniul bufonului slobozit î

nBucureşti, Mircea Dinescu, de Horia Lovinescu, din stirpea marilor boieri, luând masa la „Capşa" cu Dostoievski şi bând pe ascuns la *Podgoria* vodcă cu vodcă, de prea blânda Blandiana sădind arpagicul în curtea damnată a singurului nostru mare tiran, de Vădim istoriologul plim- bându-ne orgoliul prin spaţiul carpato-danubiano-pon- tic, de romantismul actorului-poet Emil Botta, figură crepusculară şi nepereche, de *Leortce şi Lena* al Teatrului Bulandra dintr-o zodie binecuvântată, când Ogăşanu şi Caramitru dădeau lecţii de actorie şi prietenie, iar noi ne uitam chiorâş la Marin, la Toma şi la meşterul Cotescu,la George, marele dispărut...

în noaptea nedumeririi mele stau cu lumânarea stinsă şi caut lumina într-un cântec de Arghezi: „Şi-am voit atuncea să sui, şi-n pisc să fiu, /O stea lucea pe ceruri: în cer era târziu."

Iar peste munţi, un ţăran în liniştea Parângului citea leneş şi cu voce tare - să nu uite - dintr-o carte fără coperte şi fără timp semnată de blândul nostru Sadoveanu: „Muntenii aceştia nu concepeau ca viaţa lor să se desfăşoare altfel decât aşa cum se desfaşurase viaţa bunilor lor, care, rânduri după rânduri, în sute după sute de ani, se veseliseră de creşterea zilei şi începutul anilor

urmându-şi traiul ca pe vremea lui Burebista, craiul nostru cel de demult."

Lecţia lui Ionesco

„S-au obişnuit..."
(Mărie) *Lecţia,* de
Eugene Ionesco

Lecţia lui Ionesco este o farsă tragică ce denunţă absurditatea tezelor unice şi exclusiviste, limbajul ca instrument al puterii şi relaţia letală dintre sexualitate şi dictatură. Pe de altă parte, prostimea contemplativă, o masă de manevră la îndemâna casapilor investiţi. Cum lumea n-a învăţat mai nimic din greşelile istoriei, „lecţia" lui Ionescu nu-şi propune să fie un îndreptar moralizator şi plicticos, ci mai degrabă o limpede oglindă.Când aveam şase ani am făcut primul om de zăpadă. Atunci am avut prima emoţie artistică. Evident, şi primul „morcov".

Emil Cioran sau victoria instinctului

Deşi marele nostru negativist, Emil Cioran, scepticul a toate secolele, pesimistul

pesimiştilor, cioranul cioranilor, propovăduieşte ideea inutilităţii vieţii, catastrofa naşterii şi deşertăciunea faptelor, el nu-şi refuză totuşi desfătarea lecturii, bucuria paradoxurilor, complacerea în siropul dulce-amărui al celebrităţii sau chiar revelaţia femeii şi bucuria cărnii, într-un zenit confuz şi moale. Este, fără doar şi poate, victoria Instinctului asupra Raţiunii
.

Amorul

mâneam din mine cu aleasă silă, asupră-ţi
fulgeră augustul gând, ruşine n-am căci
sufletu-i flămând, iernată mi-e durerea —
dragostea din milă.
urlam cântând amoru
l

Les Bohemiens

Boemia actuală este aproape inexistentă. Ea a fost îngropată în interesul zilei de mâine.

Pragmatismul refuză starea boemiană. Am avut privilegiul divin să-i cunosc pe marii

optzecişti, marii risipitori socratici, cei care, în timp ce beau jamaica cu halba, rezolvau cumplite probleme de matematică, umpleau cu desene pereţii şi aşterneau bijuterii pe şerveţelele tuturor meselor din localuri.
Spunea Fănuş, marele plecat: „Noi facem parte din- tr-un stol pe care nu l-aţi cunoscut, al cocorilor de jertfa.
"
Se spune despre o femeie „ce cap frumos are!" sau „ce
glezne frumoase are!".
Eu cred că adevărul este undeva la mijloc
.

Jurnal de călătorie

Am obţinut banii. Plecăm. Bagaje. Emoţii. Formalităţi. Un avion cât Piaţa Matache ne înghite cu viaţă cu tot. Ne punem centurile şi nu fumăm. Am plecat. Teama ne aruncă în mâncare. Prima escală, Timişoara. Stăm mult, mult prea mult ca să nu pierdem legătura la New York. Pornim. Mâncăm o dată şi încă o dată, şi încă o dată. Un avion excepţional AIRBUS, pilotat minunat, stewardese

încântătoare - sunt câteva lucruri care te fac să regreţi că nu te-ai născut în avion. Am pierdut legătura. Mai mâncăm o dată şi ajungem la New York. New York.

Plouă rece, continuu. Nimic mai şocant, mai „urât- detot"; mai kitsch, mai fantastic, decât acest oraş noaptea. Mâncăm şi bem vin bun, Mariott - The View. O tiribombă capitalistă de furat ochii şi banii. Patroni, afaceri, orchestre, picioare, burţi, faţe, poponari şi noi. Adormim în maşină.

Ne îmbarcăm pentru Santiago de Chile. Ne punem centurile şi nu fumăm. Mâncăm, mâncăm, mâncăm. Obsesie paranoică a tuturor companiilor aeriene.

Escala Miami, Florida. Unic şi de sus şi de jos.

Escală: Lima, Peru. Aeroport ciudat.

Trecem pe deasupra Triunghiului Bermudelor. Ne ţinem respiraţia şaptesprezece minute. Trecem repede deasupra Cubei.

Santiago de Chile. Suntem aşteptaţi. Festivalieri, consilieri, ambasadă.

Cazare, Kempinski — San Francisco. Hotel cinci stele. Oraşul - arhitectură, vestimentaţie,

obiceiuri - seamănă izbitor cu „Bucureştiul iubit".

La Nacion anunţă: *Los rumanos estan por llegar.* Suntem invitaţi la preşedinţie. O grămadă de festivalieri aplaudă apariţia unui preşedinte zâmbăreţ, pedant, patetic, de circumstanţă: Don Patricio Azlwin Azocar. Un fel de *Cântarea Chileului* prezintă dansuri populare tradiţionale. Bem şampanie, dăm mâna cu preşedintele şi plecăm. E seară.

O maioneză crepusculară, sângerie, prevestitoare, se lasă inexplicabil peste oraşul Santiago. îmi vin în cap cuvintele lui Marquez, columbianul: „Sunt înspăimântător de realist." Adormim într-un hotel de cinci stele, împreună cu toţi bogătanii pe care-i conţine. învăluită în cearşafuri, purtând cu ea grijile şi speranţele noastre, pe deasupra trece frumoasa şi mult râvnita Remedios.

Dimineaţa, mic dejun. Mâncăm omletă, cârnăciori, crenvurşti, şuncă, camaron, macheas, brânzeturi, kiwi, kaky, palta, banane, chiyrimoa şi „altelenecunoscute- nouă". Redescoperim oraşul Santiago. Verdeaţă, es-planade, lumini pariziene, fete superbe,

tulburătoare, gospodine urâte, obosite, chilieni mici cu mâini scurte.

Plecăm la Vina Del Mar şi Valparaiso, unde mâncăm melci, homari, scoici, calamari şi alte foste vieţuitoare oceanice. Ne culcăm. Pe deasupra hotelului trece un om bătrân cu nişte aripi foarte mari.

Plecăm la 80 km. Spre Anzii Cordilieri. La Rancajua. Un fel de Calafat invadat de investitori. Primăria ne primeşte cu chiote, muzică şi dans tradiţional. Cuvântări, cuvântători.

Mi-e dor de „acasă". înaintăm greu, precaut, în lichidul vâscos-plumburiu al acestui bazin latino-american, un Macondo tăcut şi atemporal, răscoliţi de amintirea indienilor araucani, de ambiţia învingătoare a lui Columb, de geniul chilianul Pablo Neruda, de Omar Lara, de dictatura militară a generalului JuanVicente Gomez, de tulburătoarea şi extraterestra Insulă a Paştelui, de argentinienii Julio Cortazar şi Ernesto Sabato şi Adolfo Bioy Casares şi Jorge Luis Borges, de columbianul Gabriel Garcia Marquez şi de „câţiormaifiiind".

Plecăm.

Muchas gracias, Chile! Ne îndreptăm spre Buenos Aires - Regina Sudului.

E toamnă. Aterizăm la Buenos Aires, Republica Argentina. Capitala federală ne primeşte trist, bacovian. Totul e jilav. Plouă mocăneşte pe noi şi pe imaginea iluziilor noastre. Suntem anunţaţi că ploaia a stat. E ora unu noaptea. Un negru ne deschide uşa spre stradă. Oraşul explodează zgomotos în lumina reclamelor multicolore. Asta e, ce dracu', suntem la Buenos Aires, oraşul care nu doarme niciodată. Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor, începe spectacolul.

Cârciumi de toate naţiile, bodegi, Coca-Cola, chioşcuri, femei înalte, bărbaţi viguroşi, cea mai lată stradă din lume, Sanzo, esplanade, artişti, boşorogi, boşorogiţi, străzile de aur, Lavalle, Florida, mâncare, alcool, ţigări, librării, papetării, porno (da' porno, neică!), de toate pentru cine-cere, de toate pentru cine-poate. Dar... Peste toţi şi peste toate, o muzică de dincolo de pasiunea vieţii şi statornicia lucrurilor, ceva dureros şi tainic, parfum al amintirii, tangoul.

E ora 7 dimineaţa. Spectacolul continuă! Un om bătrân, bolnav, trăgând un picior, trece pe

una dintre străzile oraşului. Este Adolpho Bioy Casares.

Cineva întreabă:

— Ce vă aduce aici, de fapt?

— Invidia, zic.

— Aha! zice.

— Unde nu-i invidie, nu-i progres, citez din Teodor Mazilu.

— Aha! zice.

Din această întrecere tacită şi complice s-au născut marile evenimente culturale ale umanităţii, zic

.— Aha! zice.

Mă despart de el cu sentimentul că uneori sunt tâmpit.

Moartea

Obosită-n
bălării, Ofta
Moartea: *Cest*
la vie!

fedprint

EDITURA ® ALLFA

HORAȚIU MĂLĂELE

Rătăciri

Tot ce face Horaţiu Mălăele, atunci când nu e pur şi simplu excepţional, e de-a dreptul genial. Dovadă acest volum pe care l-am citit cu uimire şi admiraţie. Pe nerăsuflate. Ce mai pot să zic?

Radu Beligan

www. al 1. ro
9789737244512

COCOR
MEDIACHANNEL